

Smärre meddelanden.

»Fiskebod» vid Backa, Vaddö, Uppland.

Bland andra allmogebyggnader, som jag under min sommarvistelse i hafsbandet i sydligaste delen af Vaddö socken i Uppland kom i tillfälle att närmare studera, tilldrog sig den af mig här i modell afbildade, fig. 1, mest min uppmärksamhet. Det var en så



Fig. 1. Modell af fiskeboden vid Backa.

kallad »fiskebod». Dylika byggnader äro dock på den kusten ingen sällsynthet. Förutom vid egentliga fiskelägen förekomma de i grupper på spridda ställen, exempelvis vid Nothamn, vid gamla Grisslehamn och så här vid Backa. Fisket tillhör vanligen byar belägna vid den inre fjärden. Området för detta lilla fiskeläge tillhör Backa och Salnö. Fiskeboden, belägen längst inne i en grund hafsvik, är på denna sida ensam kvar af fem eller sex grannar och har enligt äldre

fiskares utsago ej på minst en mansålder kunnat användas för sitt ändamål till följd af vikens uppgrundning.

Byggnaden ligger numera nära nog på land. Vikens uppgrundning sammanhänger tydligen med den höjning som Uppland undergår, och är ju bodens nuvarande läge ett ganska tydligt bevis på denna succesiva höjnings fortgående. Bodens ålder har af ortsbefolkningen bestämts till omkring 175 år.

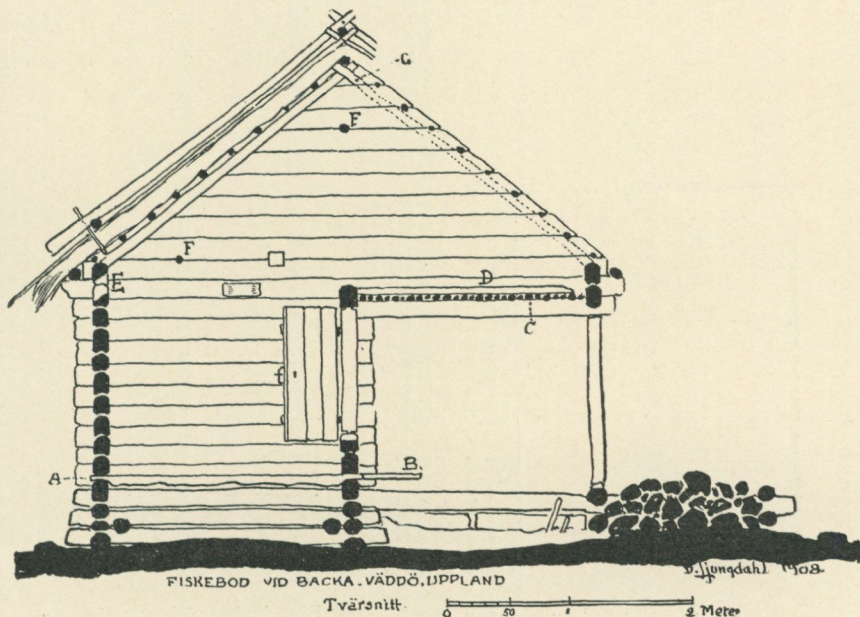


Fig. 2. Tvärsnitt af fiskeboden.

Nu några ord om dess byggnadssätt. På den ena af tvänne tämligen löst knuthuggna, med hvarandra parallellt liggande stenkistor hvilar dess nedre smalare del. Stenkistan består af rundtimmer, fyra hvarf på långsidan. För att utjämna strandslutningen har man åt landsidan knutat stockarna två och tre mellan samma gafvelstockpar; på denna kista är boden omedelbart byggd af bilade stockar. Mellan de båda längdsyllarna och nästföljande stockhvarf är det af klufna stockar bestående golfvet lagdt, så att ändarna blifva synliga utifrån, fig. 2. Närmast land äro dessa förlängda med en half meter och på så sätt bildande ett slags brygga, fig. 2 B., till

den på denna sida förlagda ingångsdörren. I gafveln åt sjösidan är på omkring en och en kvarts meters höjd från golfvet en låg $1\frac{1}{2}$ meter bred ljusöppning upphuggen. På båda gaflarna är den tredje stocken dubbelt så lång som de underliggande. Den skjuter ut åt den sida, där dörren är belägen. Därmed är man inne på bodens öfre bredare del, som blott är två stockhvarf hög, innan gafvelröset börjar. Mellan nyssnämnda stock och nästföljande är anbringadt ett slags loftgolf, fig. 2 C., täckande endast öfver den utskjutande delen af boden och bestående af smala runda slanor lagda i bodens

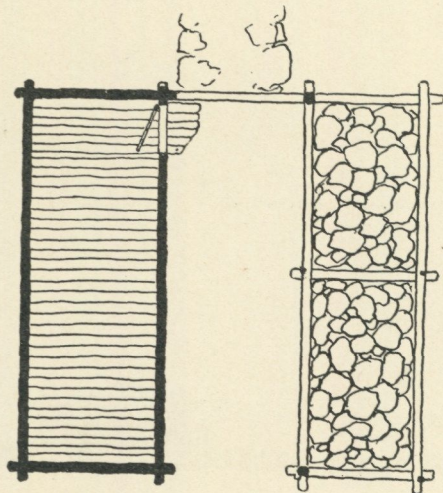


Fig. 3: Plan af boden.

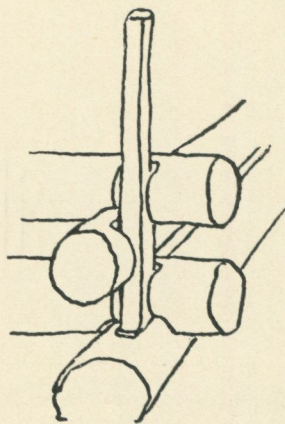


Fig. 4. Stenkistans hörnkonstruktion.

längdriktning och på midten under sammanhållna af en s. k. regel. Strax bredvid dennas fäste i väggen är äfven en ljusöppning huggen. Ofvanpå detta golf äro anbragta tvänne reglar, fig. 2 D. På motsatta långsidan har man i väggbandet och närmast föregående stockhvarf huggit tre stycken 16 cm:s, utåt stupande kvadratiska öppningar, fig. 2 E; en sitter nära hvar knut och en i midten; deras betydelse skall strax förklaras. Den vägg, på hvilken dörren är belägen, slutar i höjd med loftgolfvet. I jämnhöjd med väggbandet äro i gaflarna $1\frac{1}{2}$ meter från knuten och i midten af fjärde stockhvarfvet från takåsen infälda två slanor, fig. 2 F., i bodens längdriktning. Dessa äro

hitsatta, för att man vid ogynnsamt väder skulle kunna upphänga fiskegarnen till torkning inomhus. Denna beforderades då af drag genom nyssnämnda snedgående lufthål i långväggen. Boden är täckt af ett halmtak, hvars konstruktion är densamma som för alla byggnader, som bära sådant i denna del af Sverige. Taket uppbäres på midten af ett par saxade sparrar, fig. 2 G. Den öfverskjutande delen af boden uppbäres i hvardera hörnet af en på ända ställd stock, upptill intappad i den stock, som uppbär loftgolfvet, och nedtill i den öfversta af de längdstockar som höra till den andra stenkistan. Denna stenkista har till ändamål att tillsammans med den, på hvilken boden hvilar, bilda båtstaden och samtidigt tjänstgöra som skydd mot sjön och isen. Den är enkelt och sinnrikt konstruerad just med tanke på isens påtryckning, genom att i den yttre vinkeln af knutningen intappats en genom alla stockarna gående grof stör, hvilken, som på fig. 4 synes, omöjliggör en eventuell rubbning af stockhvarfven. Till båtstaden leder en smal stenbro.

D. Ljungdahl.

Kakelfynd från Stockholm under år 1907.

Det, som genom jordfynd vid grundgräfningsar i Stockholm kommer till museerna, är ofta i mycket fragmentariskt skick och sällan något, som skulle ådraga sig större uppmärksamhet af en besökande allmänhet. Dessa jordfynd hafva emellertid stort lokalhistoriskt intresse och låta museets samlingar växa på områden, som knappast stode att på annan väg förkofra. Särskildt är det den lokala krukmakarindustrien, hvars historia härigenom på ett ofta oanadt sätt blir belyst. Dessemellan kommer ett och annat föremål också med, som i någon mån ersätter de med insamlandet förenade utgifterna.

De viktigaste fyndplatserna ha varit: under våren 1907 tomterna Karduansmakaregatan 9 och Klara Östra Kyrkogata 8, under hösten Strandvägen 5 och Drottninggatan 110. De utan jämförelse intressantaste sakerna ha emellertid kommit från Karduansmakaregatan 9.